

I. ERANSKINA: ARLOAREN, JAKINTZAGAIAREN EDO EREMUAREN URTEKO PROGRAMAZIO DIDAKTIKOA EGITEKO TXANTILLOIA

Urteko programazio didaktikoa

Ikastetxea:		Kodea:	014441	Ikasturtea:	2023/2024
Etapa:	DBH	Zikloa/maila:	1. MAILA		
<ul style="list-style-type: none"> • Arloa/Jakintzagaia: • Eremua: • Diziplinarteko proiektua • Bestelakoak 	GEOGRAFIA ETA HISTORIA	Irakasleak:	Araceli Diz Francisco		

Programazio didaktikoaren justifikazioa

Programazioan garrantzitsuak diren erabakiak argudiatzea eta, horretarako, honako alderdi hauek kontuan hartzea: ikasleen abiapuntua, ikasgelaren testuingurua, ikastetxearen proiektuak, urteko memoriatik eratorritako hobekuntza proposamenak, etab.

Saturnino de la Peñako DBH1. mailako Geografia eta Historia irakasgaiak, irteera-profila osatzeko pausuak ematea du helburu. Hau da, herritar gogoetatsu eta sortzaileak prestatu, gure gizartea (Sestaok bizi izandako iragan industrial eta gaur egungo koiuntura sozio-ekonomikoa dela eta) gero eta anitzagoa eta aldakorragoa delako.

Curriculumean adierazten den bezala, nerabezaroan irudimentsuki pentsatzeko gaitasuna sustatzearen beharra dugu, premia berriei egokitzeko. Gure gizarte demokratikoak prestatutako eta kognitiboki emantzipatutako pertsonak behar ditu, balio demokratikoak defendatzeko gai izango direnak. Horretarako, DBH1-eko Geografia eta Historia irakasgaiak, konpetentziak garatzeko prozesuan murgilduko da, iragana aztertzeak gaur egungo gizarte-bizitza ulertzeko duen garrantzia definitzen duelako, egungo munduan zentzua hartzen duten tresna kontzeptualak eskaintzen dizkigulako. Izan ere, Geografiak gure habitata, deskribatzen duen bitartean, Historiak nortzuk garen eta horren zergatiak jakiten laguntzen digu. Eta horrek guztiak hausnarketa pertsonaletan oinarritutako baliabideak ematen ditu, informazioa baloratzeko eta alderatzeko eta pentsamendu kritikoa erabiltzeko.

Beraz, DBH1-eko Geografia eta Historia irakasgaiaren erronka nagusia da, irakasleak, jakintzaren jabe izanik, gida gisa balio izatea ikasleak beren ikaskuntzaren protagonista izan daitezen. Horretarako jakintza aztertu, aplikatu eta sortzeko gaitasunak landu behar ditugu, ondoren jakin-mina, pentsamendu kritikoa, autonomia eta erresilientzia sustatuko ditugulako, horrek guztiak lagunduko diena euren irteera-profila osatzen.

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

HEZKUNTZA SAILA
DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN

Curriculumaren plangintza

Ikas-egoeren izenburua	Arloak, jakintzagaiak, eremua	Konpetentzia espezifikoak <i>(Adierazi erlazionatutako irteera-profilaren deskriptore operatiboak)</i>	Ebaluazio-irizpideak	Oinarrizko jakintzak
LEHEN HIRUHILEKOA				
HISTORIARI BURUZKO HITZAURREA	GEOGRAFIA ETA HISTORIA	<p>1. Gaur egun garrantzitsuak diren arazo geografiko, historiko eta sozialen inguruan ikertzea, argudiatzea eta hainbat formatuetan produktu propioak egitea, tokikotik globalera, informazioa bilatuz, aukeratuz, tratatuz eta antolatuz, eta iturri historikoak eta geografikoak erabiliz, ezagutzak eskuratzeko eta pentsamendu kritikoa garatzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, KE1, KE2, STEM4, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK3, EK3, KAKK3.</p>	<p>1.1 Egungo eta iraganeko prozesu eta gertaera historiko, geografiko eta sozial esanguratsuei buruzko informazioa modu gidatuan bilatzea, hautatzea, antolatzea eta komunikatzea, hainbat euskarritan aurkeztuz eta zereginaren helburuak kontuan hartuz.</p> <p>1.2. Aro Garaikideari lotutako gai geografiko eta historikoei buruz modu kritikoan argudiatzea, banaka zein taldean, askotariko iturri fidagarriak kontrastatuz eta baloratuz, irakasgaiaren berezko terminoak eta kontzeptuak egokiro erabiliz.</p>	<p>A.1- Geografia Fisikoaren eta Historiaren sistematikarako sarrera: prozedurak, terminoak eta kontzeptuak.</p> <p>A.4- Gailuen, informatika-aplikazioen eta plataforma digitalen erabilera, Geografia eta Historia aztertzeko. Komunikazio-sareen erabilera segurua.</p> <p>A.5- Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta balorazio kritikoa eta hainbat formatutan produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa.</p> <p>B.1- Historiaren ezagutza eraikitzeko, ikerketako lan-metodologiei eta -teknikei buruzko sarrera: idatzizko iturri historikoak eta kultura materiala. Artxibo, liburutegi eta museoen eta legatu historiko eta kulturalaren esanahia eta azken horren garrantzia ondare kolektibo gisa. *</p> <p>B.2- Metodo zientifikoa eta historialarien ikerketak. Eskola historiografiko eta geografiko desberdinen existentziari buruzko sarrera, eta horrek dakartzan pentsamendu historikoaren metodologia anitzak.</p>

				<p>B.3- Denbora-lerroen eraikuntza eta interpretazioa, linealtasun-, kronologia-, aldiberekotasun- eta iraupen-ikuspuntuen bidez prozesu historikoak ulertzeko. *</p> <p>C.2- Genero berdintasuna. Adierazpen eta jokabide ez-sexistak eta hizkuntzaren erabilera ez-sexista.</p> <p>C.4- Bizikidetzaz zibikoa eta kultura demokratikoa. Gizarte zibileraren kide izatea eta inplikatzeko. Komunitate-proiektuetan parte-hartzea.</p> <p>C.6- Natura-, historia-, arte- eta kultura-ondarearen zaintza eta babesa. Euskal Herrian eta Espainian natura- eta kultura-ondarearen babesteko legeak.*</p>
HISTORIAURREA	GEOGRAFIA ETA HISTORIA	<p>1. Gaur egun garrantzitsuak diren arazo geografiko, historiko eta sozialen inguruan ikertzea, argudiatzea eta hainbat formatuetan produktu propioak egitea, tokikotik globalera, informazioa bilatuz, aukeratuz, tratatuz eta antolatuz, eta iturri historikoak eta geografikoak erabiliz, ezagutzak eskuratzeko eta pentsamendu kritikoa garatzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, KE1, KE2, STEM4, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK3, EK3, KAKK3.</p>	<p>1.1 Egungo eta iraganeko prozesu eta gertaera historiko, geografiko eta sozial esanguratsuei buruzko informazioa modu gidatuan bilatzea, hautatzea, antolatzea eta komunikatzea, hainbat euskarritan aurkeztuz eta zereginaren helburuak kontuan hartuz.</p> <p>1.2. Aro Garaikideari lotutako gai geografiko eta historikoei buruzko modu kritikoa argudiatzea, banaka zein taldean, askotariko iturri fidagarriak kontrastatuz eta baloratuz, irakasgaiaren berezko terminoak eta kontzeptuak egokiro erabiliz.</p> <p>4.1 Historiaurretik Aro Modernora arteko aldaketa historiko garrantzitsuen prozesuak azaltzea, baita gizarte horiek izan zituzten erronka nagusiak ere, kausak eta</p>	<p>A.4- Gailuen, informatika-aplikazioen eta plataforma digitalen erabilera, Geografia eta Historia aztertzeko. Komunikazio-sareen erabilera segurua.</p> <p>A.5- Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta balorazio kritikoa eta hainbat formatutan produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa.</p> <p>B.3- Denbora-lerroen eraikuntza eta interpretazioa, linealtasun-, kronologia-, aldiberekotasun- eta iraupen-ikuspuntuen bidez prozesu historikoak ulertzeko. *</p> <p>B.4- Gizakiaren jatorria, lehen migrazio adierazgarriak eta Paleolitoko lehen gizarte eta kulturen sorrera. *</p>

		<p>4. Denboran zehar gizarte desberdinek izan dituzten erronka nagusiak ezagutzea, gertatutako aldaketen kausak eta ondorioak eta gaur egun konpondu behar dituzten arazoak identifikatuz, ikerketa-proiektuak garatuz eta informazio-iturri fidagarriak erabiliz, errealitatea ulertzeko eta egungo erronken aurrean proposamen alternatiboak aintzat hartzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, STEM3, STEM4, STEM5, KD2, KD3, KPSII3, KPSII5, HK3, HK4, EK1, KAKK1.</p> <hr/> <p>5. Joera demografikoak, eta bizi-zikloek eta bizimoduek historian zehar izan duten eboluzioa deskribatzea, egungo gizarteak osatu arte gertatu diren aldaketak eta jarraitutasunak kontuan hartuz, gizarte horiek bilakaera historikoaren ondorio direla ulertzeko, eta oinarriak izateko alternatiba osasungarriak, jasangarriak, aberasgarriak eta giza duintasunarekiko errespetuzkoak sustatzeko, baita gizartearekin eta ingurunearekin konpromisoa bultzatzeko ere.</p> <p>STEM5, KD4, KPSII2, KPSII5, HK1, HK2, HK3.</p>	<p>ondorioak identifikatuz, hainbat lekutako gertaerak eta aldiak sekuentzia kronologikoen bidez erlazionatuz eta irakasgaiaren berezko termino eta kontzeptu teknikoak erabiliz.</p> <p>4.2 Geografia fisikoari, giza geografiari eta Historiari buruzko informazioa, historiaurretik aro modernora arte, egoki helaraztea, ahozko nahiz idatzizko hainbat komunikazio moten bidez, eta adierazpen grafiko, kartografiko eta bisualen bidez.</p> <hr/> <p>5.1 Portaera demografikoak, horien eboluzioa, izan dituzten aldaketak eta euren zikloak ezagutzea eta interpretatzea, munduan, Euskal Herrian eta Espainian gaur egun ditugun arazo eta erronka nagusiekin lotuz.</p> <p>5.2 Historiaurretik Aro Modernoa arte ezagutzen diren bizi-etapen eta bizimoduen ezaugarriak identifikatzea, gaur egungoekin konparatuz, bien arteko antzekotasunak eta ezberdintasunak bereiziz, horien ezagutzak eskaintzen duen aberastasuna baloratuz eta gure inguruan eta ingurune hartan osasungarria eta jasangarria denaren arteko distantzia hautemanaz.</p> <hr/> <p>6.1 Historiaurretik Aro Modernora arte ezagutzen diren sistema ekonomikoak azaltzea, gizartean, lurraldean eta ingurumenean dituzten ondorio askotarikoekin batera, hazkunde-erritmoak eta -zikloak daudela ulertuz.</p> <p>6.2 Historiaurretik Aro Modernora bitarteko sistema ekonomikoek sortutako zenbait</p>	<p>B.5- Paleolitotik Neolitora: elikagaien ekoizpena, sedentarizazioa eta konplexutasun sozialaren areagotzea. Metalen Aroa. Historiaurrearen aztarna Euskal Herrian. *</p> <p>C.2- Genero berdintasuna. Adierazpen eta jokabide ez-sexistak eta hizkuntzaren erabilera ez-sexista.</p> <p>C.6- Natura-, historia-, arte- eta kultura-ondarearen zaintza eta babesa. Euskal Herrian eta Espainian natura- eta kultura-ondarea babesteko legeak.*</p>
--	--	---	--	---

		<p>6. Historian zehar izandako sistema ekonomikoak eta hauek izan dituzten garapen-prozesuak azaltzea, aurrerapenaren ideiarene esanahia baloratuz, gizartean, ingurumenean eta lurraldean dituzten ondorioekin batera, egungo mundu ekonomikoa eta bere nagusitasun-, mendetasun- eta mendekotasun-harremanak ulertzeko, baita gizarte-eskubideen eta oinarrizko baliabideen eskuratze unibertsalaren munta ulertzeko ere.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, HKK5, STEM5, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK2, HK3, HK4.</p> <p>8. Egungo kultura anitzeko errealitatea osatu duten prozesu geografikoak, historikoak eta kulturalak ezagutzea eta ulertzea, aniztasunaren aberastasuna aintzatetsiz eta berdintasunaren, inklusioaren eta gutxiengoekiko errespetuaren aldeko mugimenduen ekarpena baloratuz, diskriminazio mota oro saihesteko.</p> <p>HKK5, KE3, KPSII3, HK1, HK2, HK3, KAKK1.</p> <p>9. Zibilizazioek Historian zehar</p>	<p>gatazka eta nagusitasun-, mendekotasun- eta dependentsia-harremanak identifikatzea, gizarte-eskubideen garrantziarekin eta gaur egun oinarrizko baliabideetarako eskubide unibertsalaren behararekin lotuz.</p> <p>8.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioak osatu zituzten elementu sozial, historiko, kultural, instituzional eta erlijiosoak deskribatzea, haien sorrera eta garapena espazioan eta denboran kokatuz, eta kultura unibertsalari egindako ekarpen garrantzitsuenak identifikatuz.</p> <p>8.2 Jarrera ez-diskriminatzaileak erakustea eta aniztasun soziala eta multikulturala aintzat hartzea, inklusioa, gutxiengo etniko-kulturalen onarpena eta kolaborazioa baloratuz, gizarte-kohesioa bultzatzen duten balio gisa.</p> <p>8.3 Gizonen eta emakumeen benetako berdintasunaren alde argudiatzea, hainbat esparrutan emakumezko pertsonaia garrantzitsuek egindako ekarpena nabarmenduz eta baloratuz, eta edozein egoeratan generoagatiko edozein jarrera eta portaera diskriminatzailearen aurka jardunez.</p> <p>9.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioen ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta azaltzea, egungo kulturen erroak osatzen dituztenak adieraziz eta elkartasunaren, justiziaren,</p>	
--	--	--	---	--

		<p>egin dituzten ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta balioestea, Euskal Herriari eta Espainiari arreta berezia eskainiz, mendebaldeko kulturaren erroak eta eraldaketak ulertzeko eta egungo edozein kulturaren adierazpenak errespetatzeko.</p> <p>HKK2, HK1, HK2, HK3, HK4, EK1, KAKK1.</p>	<p>askatasunaren eta jasangarritasunaren gure kontzeptuarekin lotuz.</p> <p>9.2 Egungo euskal eta espainiar kulturen, eta historiaren prozesu handien arteko lotura identifikatzea eta testuinguruan kokatzea, historiaurretik aro modernora arte, elkarri egindako ekarpenak baloratuz.</p>	
IBAIETAKO ZIBILIZAZIOAK	GEOGRAFIA ETA HISTORIA	<p>1. Gaur egun garrantzitsuak diren arazo geografiko, historiko eta sozialen inguruan ikertzea, argudiatzea eta hainbat formatuetan produktu propioak egitea, tokikotik globalera, informazioa bilatuz, aukeratuz, tratatuz eta antolatuz, eta iturri historikoak eta geografikoak erabiliz, ezagutzak eskuratzeko eta pentsamendu kritikoa garatzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, KE1, KE2, STEM4, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK3, EK3, KAKK3.</p>	<p>1.1 Egungo eta iraganeko prozesu eta gertaera historiko, geografiko eta sozial esanguratsuei buruzko informazioa modu gidatuan bilatzea, hautatzea, antolatzea eta komunikatzea, hainbat euskarritan aurkeztuz eta zereginaren helburuak kontuan hartuz.</p> <p>1.2. Aro Garaikideari lotutako gai geografiko eta historikoei buruz modu kritikoa argudiatzea, banaka zein taldean, askotariko iturri fidagarriak kontrastatuz eta baloratuz, irakasgaiaren berezko terminoak eta kontzeptuak egokiro erabiliz.</p> <p>3.1 Historiaurretik Aro Modernora arte bizikidetzeta eta elkarbizitza arautu dituzten mekanismoak identifikatzea, sortu diren</p>	<p>A.4- Gailuen, informatika-aplikazioen eta plataforma digitalen erabilera, Geografia eta Historia aztertzeke. Komunikazio-sareen erabilera segurua.</p> <p>A.5- Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta balorazio kritikoa eta hainbat formatutan produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa.</p> <p>A.15- Aberastasunaren kontzentrazioa eta banaketa. Zergen funtzioa. Bizitzeko gutxienekoaren auzia.</p> <p>A.16- Emakumeen eta nesken papera egungo gizarteetan: hezkuntzarako eskubidea, lana eta boterea eskuratzeko aukerak eta haien kontrako diskriminazio-egoerak munduan zehar.</p>

		<p>3. Sistema demokratikoak eta horien oinarriko legeak eraikitzen —konstituzioak— iritsi arte Historian zehar izan diren antolaketa politiko motak azaltzea, komunitatean bizitzeak berezkoak ditugun betebeharrak eta eskubideak onartuz, herritarren parte-hartzea eta gizarte-kohesioa sustatzeko.</p> <p>HKK5, KE3, HK1, HK2, KAKK1.</p> <hr/> <p>4. Denboran zehar gizarte desberdinek izan dituzten erroka nagusiak ezagutzea, gertatutako aldaketen kausak eta ondorioak eta gaur egun konpondu behar dituzten arazoak identifikatuz, ikerketa-proiektuak garatuz eta informazio-iturri fidagarriak erabiliz, errealitatea ulertzeko eta egungo erroken aurrean proposamen alternatiboak aintzat hartzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, STEM3, STEM4, STEM5, KD2, KD3, KPSII3, KPSII5, HK3, HK4, EK1, KAKK1.</p> <hr/> <p>5. Joera demografikoak, eta bizi-zikloek eta bizimoduak historian zehar izan duten eboluzioa deskribatzea, egungo gizarteak osatu arte gertatu diren aldaketak eta</p>	<p>antolaketa politikoko eredu nagusiak nabarmenduz, gaiaren ulermena islatuko duten produktuen bidez.</p> <p>3.2 Antzinako Historiako, Erdi Aroko eta Aro Modernoko sistema politiko aipagarrienak adieraztea eta azaltzea, ondorengo demokrazien aurrekaritzat jotzen direnei arreta berezia eskainita, gure egungo gizarteak betebeharrak eta eskubideak bereiziz eta onartuz.</p> <hr/> <p>4.1 Historiaurretik Aro Modernora arteko aldaketa historiko garrantzitsuen prozesuak azaltzea, baita gizarte horiek izan zituzten erroka nagusiak ere, kausak eta ondorioak identifikatuz, hainbat lekutako gertaerak eta aldiak sekuentzia kronologikoen bidez erlazionatuz eta irakasgaiaren berezko termino eta kontzeptu teknikoak erabiliz.</p> <p>4.2 Geografia fisikoari, giza geografiari eta Historiari buruzko informazioa, historiaurretik aro modernora arte, egoki helaraztea, ahozko nahiz idatzizko hainbat komunikazio moten bidez, eta adierazpen grafiko, kartografiko eta bisualen bidez.</p> <hr/> <p>5.1 Portaera demografikoak, horien eboluzioa, izan dituzten aldaketak eta euren zikloak ezagutzea eta interpretatzea, munduan, Euskal Herrian eta Espainian gaur egun ditugun arazo eta erroka nagusiekin lotuz.</p>	<p>Genero-rolak eta horien isla gizartearen eta kulturaren esparru guztietan. *</p> <p>B.3- Denbora-lerroen eraikuntza eta interpretazioa, linealtasun-, kronologia-, aldiberekotasun- eta iraupen-ikuspuntuen bidez prozesu historikoak ulertzeko. *</p> <p>B.6- Zibilizazioen sorrera: estatu-hirietatik Mesopotamiako eta Egiptoko lehen erresuma eta inperioetara. *</p> <p>B.7- Merkataritzaren garapena Antzinaroan. Merkataritza-bide nagusiak. Konkistaren eta kolonizazioaren arteko aldeak.</p> <p>B.8- Gizarte-egituren eboluzioa Mesopotamian, Egipton, Grezian eta Erroman. Antzinaroko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eguneroko bizitza eta rol ezagunak. *</p> <p>B.9- Antolaketa politiko mota desberdinak Antzinako Munduan: oligarkia, erresuma, inperioa, errepublika eta demokrazia, Mesopotamiatik Erroma arte. *</p> <p>B.10- Sistema ekonomikoen eboluzioa: lurraldearen giza eraldaketan eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdinetan eragina, Historiaurretik Aro Modernora arte. Ziklo demografikoak. *</p> <p>B.11- Erlijioa Antzinaroko antolaketa politiko eta sozialean: politeismoa, monoteismoa eta erlijio nagusien sorrera. Boterearen legitimazioa Mesopotamiatik Erroma arte. *</p>
--	--	---	---	---

		<p>jarraitutasunak kontuan hartuz, gizarte horiek bilakaera historikoaren ondorio direla ulertzeko, eta oinarriak izateko alternatiba osasungarriak, jasangarriak, aberasgarriak eta giza duintasunarekiko errespetuzkoak sustatzeko, baita gizartearekin eta ingurunearekin konpromisoa bultzatzeko ere.</p> <p>STEM5, KD4, KPSII2, KPSII5, HK1, HK2, HK3.</p> <hr/> <p>6. Historian zehar izandako sistema ekonomikoak eta hauek izan dituzten garapen-prozesuak azaltzea, aurrerapenaren ideiarene esanahia baloratuz, gizartean, ingurumenean eta lurraldean dituzten ondorioekin batera, egungo mundu ekonomikoa eta bere nagusitasun-, mendetasun- eta mendekotasun-harremanak ulertzeko, baita gizarte-eskubideen eta oinarrizko baliabideen eskuratze unibertsalaren munta ulertzeko ere.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, HKK5, STEM5, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK2, HK3, HK4.</p> <hr/> <p>8. Egungo kultura anitzeko errealitatea osatu duten prozesu geografikoak, historikoak eta</p>	<p>5.2 Historiaurretik Aro Modernoa arte ezagutzen diren bizi-etapen eta bizimoduenezaugarriak identifikatzea, gaur egungoekin konparatuz, bien arteko antzekotasunak eta ezberdintasunak bereiziz, horien ezagutzak eskaintzen duen aberastasuna baloratuz eta gure inguruan eta ingurune hartan osasungarria eta jasangarria denaren arteko distantzia hautemanetz.</p> <hr/> <p>6.1 Historiaurretik Aro Modernora arte ezagutzen diren sistema ekonomikoak azaltzea, gizartean, lurraldean eta ingurumenean dituzten ondorio askotarikoekin batera, hazkunde-erritmoak eta -zikloak daudela ulertzuz.</p> <p>6.2 Historiaurretik Aro Modernora bitarteko sistema ekonomikoek sortutako zenbait gatazka eta nagusitasun-, mendekotasun- eta dependentzia-harremanak identifikatzea, gizarte-eskubideen garrantziarekin eta gaur egun oinarrizko baliabideetarako eskubide unibertsalaren behararekin lotuz.</p> <hr/> <p>8.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioak osatu zituzten elementu sozial, historiko, kultural, instituzional eta erlijiosoak deskribatzea, haien sorrera eta garapena espazioan eta denboran kokatuz, eta kultura unibertsalari egindako ekarpen garrantzitsuenak identifikatuz.</p> <p>8.2 Jarrera ez-diskriminatzaileak erakustea eta aniztasun soziala eta multikulturala aintzat hartzea, inklusioa, gutxiengo etniko-kulturalen onarpena eta</p>	<p>B.12- Giza komunitateen eboluzioa: bizieta nomada eta Harpetarretik polis eta hiriak arte. *</p> <p>B.13- Iberiar Penintsula eta Euskal Herria Antzinaroaren amaierara arte. Erromanizazioaren kasua Euskal Herrian. *</p> <p>B.14- Arte- eta kultura-adierazpenen esanahia eta funtzioa zibilizazio desberdinetan: Arte paleolitotik Arte erromatarra arte. Ondare material eta immaterialarenganako errespetua eta horien babesa eta kontserbazioa. *</p> <p>B.15- Mendebaldeko kulturaren erro klasikoak. pentsamenduaren bidez kultura-identitateak eraikitze hastapen ezagunak, Paleolitotik Erromanizazioa arte.</p> <p>C.1- Giza duintasuna eta eskubide unibertsalak. Haurren Eskubideei buruzko Konbentzioa.</p> <p>C.2- Genero berdintasuna. Adierazpen eta jokabide ez-sexistak eta hizkuntzaren erabilera ez-sexista.</p> <p>C.6- Natura-, historia-, arte- eta kultura-ondarearen zaintza eta babesa. Euskal Herrian eta Espainian natura- eta kultura-ondarea babesteko legeak.*</p> <p>C.7- Bizi-zikloak, aisialdiaren erabilera eta kontsumo-ohiturak: egungo eta iraganeko gizarteetako bizimoduetan dauden ezberdintasunak eta aldaketak.</p>
--	--	---	---	--

		<p>kulturalak ezagutzea eta ulertzea, aniztasunaren aberastasuna aintzatetsiz eta berdintasunaren, inklusioaren eta gutxiengoekiko errespetuaren aldeko mugimenduen ekarpena baloratuz, diskriminazio mota oro saihesteko.</p> <p>HKK5, KE3, KPSII3, HK1, HK2, HK3, KAKK1.</p> <hr/> <p>9. Zibilizazioek Historian zehar egin dituzten ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta balioestea, Euskal Herriari eta Espainiari arreta berezia eskainiz, mendebaldeko kulturaren erroak eta eraldaketak ulertzeko eta egungo edozein kulturaren adierazpenak errespetatzeko.</p> <p>HKK2, HK1, HK2, HK3, HK4, EK1, KAKK1.</p>	<p>kolaborazioa baloratuz, gizarte-kohesioa bultzatzen duten balio gisa.</p> <p>8.3 Gizonen eta emakumeen benetako berdintasunaren alde argudiatzea, hainbat esparrutan emakumezko pertsonaia garrantzitsuek egindako ekarpena nabarmenduz eta baloratuz, eta edozein egoeratan generoagatiko edozein jarrera eta portaera diskriminatzailearen aurka jardunez.</p> <hr/> <p>9.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioen ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta azaltzea, egungo kulturen erroak osatzen dituztenak adieraziz eta elkartasunaren, justiziaren, askatasunaren eta jasangarritasunaren gure kontzeptuarekin lotuz.</p> <p>9.2 Egungo euskal eta espainiar kulturen, eta historiaren prozesu handien arteko lotura identifikatzea eta testuinguruan kokatzea, historiaurretik aro modernora arte, elkarri egindako ekarpenak baloratuz.</p>	
BIGARREN HIRUHILEKOA				
GREZIAKO ZIBILIZAZIOA	GEOGRAFIA ETA HISTORIA	<p>1. Gaur egun garrantzitsuak diren arazo geografiko, historiko eta sozialen inguruan ikertzea, argudiatzea eta hainbat formatuetan produktu propioak egitea, tokikotik globalera,</p>	<p>1.1 Egungo eta iraganeko prozesu eta gertaera historiko, geografiko eta sozial esanguratsuei buruzko informazioa modu gidatuan bilatzea, hautatzea, antolatzea eta komunikatzea, hainbat euskarritan</p>	<p>A.4- Gailuen, informatika-aplikazioen eta plataforma digitalen erabilera, Geografia eta Historia aztertzeke. Komunikazio-sareen erabilera segurua.</p> <p>A.5- Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta</p>

		<p>informazioa bilatuz, aukeratuz, tratatuz eta antolatuz, eta iturri historikoak eta geografikoak erabiliz, ezagutzak eskuratzeko eta pentsamendu kritikoa garatzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, KE1, KE2, STEM4, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK3, EK3, KAKK3.</p> <hr/> <p>3. Sistema demokratikoak eta horien oinarritzko legeak eraikitzaera —konstituzioak— iritsi arte Historian zehar izan diren antolaketa politiko motak azaltzea, komunitatean bizitzeak berezkoak ditugun betebeharrak eta eskubideak onartuz, herritarren parte-hartzea eta gizarte-kohesioa sustatzeko.</p> <p>HKK5, KE3, HK1, HK2, KAKK1.</p> <hr/> <p>4. Denboran zehar gizarte desberdinek izan dituzten erroka nagusiak ezagutzea, gertatutako aldaketen kausak eta ondorioak eta gaur egun konpondu behar dituzten arazoak identifikatuz, ikerketa-proiektuak garatuz eta informazio-iturri fidagarriak erabiliz, errealitatea ulertzeko eta egungo erroken aurrean</p>	<p>aurkeztuz eta zereginaren helburuak kontuan hartuz.</p> <p>1.2. Aro Garaikideari lotutako gai geografiko eta historikoei buruz modu kritikoa argudiatzea, banaka zein taldean, askotariko iturri fidagarriak kontrastatuz eta baloratuz, irakasgaiaren berezko terminoak eta kontzeptuak egokiro erabiliz.</p> <hr/> <p>3.1 Historiaurretik Aro Modernora arte bizikidetzaz eta elkarbizitza arautu dituzten mekanismoak identifikatzea, sortu diren antolaketa politikoko eredu nagusiak nabarmenduz, gaiaren ulermena islatuko duten produktuen bidez.</p> <p>3.2 Antzinako Historiako, Erdi Aroko eta Aro Modernoko sistema politiko aipagarrienak adieraztea eta azaltzea, ondorengo demokrazien aurrekaritzat jotzen direnei arreta berezia eskainita, gure egungo gizarteko betebeharrak eta eskubideak bereziz eta onartuz.</p> <hr/> <p>4.1 Historiaurretik Aro Modernora arteko aldaketa historiko garrantzitsuen prozesuak azaltzea, baita gizarte horiek izan zituzten erroka nagusiak ere, kausak eta ondorioak identifikatuz, hainbat lekutako gertaerak eta aldiak sekuentzia kronologikoen bidez erlazionatuz eta irakasgaiaren berezko termino eta kontzeptu teknikoak erabiliz.</p> <p>4.2 Geografia fisikoari, giza geografari eta Historiari buruzko informazioa, historiaurretik aro modernora arte, egoki helaraztea, ahozko nahiz idatzizko hainbat</p>	<p>balorazio kritikoa eta hainbat formatutan produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa.</p> <p>A.15- Aberastasunaren kontzentrazioa eta banaketa. Zergen funtzioa. Bizitzeko gutxiengoaren auzia.</p> <p>A.16- Emakumeen eta nesken papera egungo gizarteetan: hezkuntzarako eskubidea, lana eta boterea eskuratzeko aukerak eta haien kontrako diskriminazio-egoerak munduan zehar. Genero-rolak eta horien isla gizartearen eta kulturaren esparru guztietan. *</p> <p>B.3- Denbora-lerroen eraikuntza eta interpretazioa, linealtasun-, kronologia-, aldibereketasun- eta iraupen-ikuspuntuen bidez prozesu historikoak ulertzeko. *</p> <p>B.7- Merkataritzaren garapena Antzinaroan. Merkataritza-bide nagusiak. Konkistaren eta kolonizazioaren arteko aldeak.</p> <p>B.8- Gizarte-egituren eboluzioa Mesopotamian, Egipton, Grezian eta Erroman. Antzinaroko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eguneroko bizitza eta rol ezagunak. *</p> <p>B.9- Antolaketa politiko mota desberdinak Antzinako Munduan: oligarkia, erresuma, inperioa, errepublika eta demokrazia, Mesopotamiatik Erroma arte. *</p> <p>B.10- Sistema ekonomikoen eboluzioa: lurraldearen giza eraldaketan eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdinetan eragina,</p>
--	--	---	---	---

		<p>proposamen alternatiboak aintzat hartzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, STEM3, STEM4, STEM5, KD2, KD3, KPSII3, KPSII5, HK3, HK4, EK1, KAKK1.</p> <hr/> <p>5. Joera demografikoak, eta bizi-zikloek eta bizimoduek historian zehar izan duten eboluzioa deskribatzea, egungo gizarteak osatu arte gertatu diren aldaketak eta jarraitutasunak kontuan hartuz, gizarte horiek bilakaera historikoaren ondorio direla ulertzeko, eta oinarriak izateko alternatiba osasungarriak, jasangarriak, aberasgarriak eta giza duintasunarekiko errespetuzkoak sustatzeko, baita gizartearekin eta ingurunearekin konpromisoa bultzatzeko ere.</p> <p>STEM5, KD4, KPSII2, KPSII5, HK1, HK2, HK3.</p> <hr/> <p>6. Historian zehar izandako sistema ekonomikoak eta hauek izan dituzten garapen-prozesuak azaltzea, aurrerapenaren ideiarene esanahia baloratuz, gizartean, ingurumenean eta lurraldean dituzten ondorioekin batera, egungo mundu ekonomikoa eta bere nagusitasun-, mendetasun- eta</p>	<p>komunikazio moten bidez, eta adierazpen grafiko, kartografiko eta bisualen bidez.</p> <hr/> <p>5.1 Portaera demografikoak, horien eboluzioa, izan dituzten aldaketak eta euren zikloak ezagutzea eta interpretatzea, munduan, Euskal Herrian eta Espainian gaur egun ditugun arazo eta erronka nagusiekin lotuz.</p> <p>5.2 Historiaurretik Aro Modernoa arte ezagutzen diren bizi-etapen eta bizimoduen ezaugarriak identifikatzea, gaur egungoekin konparatuz, bien arteko antzekotasunak eta ezberdintasunak bereiziz, horien ezagutzak eskaintzen duen aberastasuna baloratuz eta gure inguruan eta ingurune hartan osasungarria eta jasangarria denaren arteko distantzia hautemanez.</p> <hr/> <p>6.1 Historiaurretik Aro Modernora arte ezagutzen diren sistema ekonomikoak azaltzea, gizartean, lurraldean eta ingurumenean dituzten ondorio askotarikoekin batera, hazkunde-erritmoak eta -zikloak daudela ulertuz.</p> <p>6.2 Historiaurretik Aro Modernora bitarteko sistema ekonomikoek sortutako zenbait gatazka eta nagusitasun-, mendekotasun- eta dependentzia-harremanak identifikatzea, gizarte-eskubideen garrantziarekin eta gaur egun oinarritzko baliabideetarako eskubide unibertsalaren behararekin lotuz.</p> <hr/>	<p>Historiaurretik Aro Modernora arte. Ziklo demografikoak. *</p> <p>B.11- Ereljioa Antzinaroko antolaketa politiko eta sozialean: politeismoa, monoteismoa eta erlijio nagusien sorrera. Boterearen legitimazioa Mesopotamiatik Erroma arte. *</p> <p>B.12- Giza komunitateen eboluzioa: bizi-tza nomada eta Harpetarretik polis eta hiriak arte. *</p> <p>B.13- Iberiar Penintsula eta Euskal Herria Antzinaroaren amaierara arte. Erromanizazioaren kasua Euskal Herrian. *</p> <p>B.14- Arte- eta kultura-adierazpenen esanahia eta funtzioa zibilizazio desberdinetan: Arte paleolitik Arte erromatarra arte. Ondare material eta immaterialarenganako errespetua eta horien babesa eta kontserbazioa. *</p> <p>B.15- Mendebaldeko kulturaren erro klasikoak. pentsamenduaren bidez kultura-identitateak eraikitze hastapen ezagunak, Paleolitik Erromanizazioa arte.</p> <p>C.1- Giza duintasuna eta eskubide unibertsalak. Haurren Eskubideei buruzko Konbentzioa.</p> <p>C.2- Genero berdintasuna. Adierazpen eta jokabide ez-sexistak eta hizkuntzaren erabilera ez-sexista.</p> <p>C.4- Bizikidetzatza zibikoa eta kultura demokratikoa. Gizarte zibileraren kide izatea eta inplikatzatza. Komunitate-proiektuetan parte-hartzatza.</p>
--	--	---	---	--

		<p>mendekotasun-harremanak ulertzeko, baita gizarte-eskubideen eta oinarritzko baliabideen eskuratze unibertsalaren munta ulertzeko ere.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, HKK5, STEM5, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK2, HK3, HK4.</p> <hr/> <p>7. Talde-identitateen jatorri eta kausa historikoak, eta horiek munduaren konfigurazio eta herentzia sozial, politiko eta kulturalerako elementu gisa duten eginkizuna ezagutzea, euren eboluzioa kritikoki aztertuz, gaur egun duten esanahia ulertzeko, gizatalde baten kide izatearen sentimenduak errespetatzeko, eta sortu eta sortzen duten ondare-aberastasuna eta legatu historiko eta kulturala baloratzeko.</p> <p>KE3, KPSII1, HK1, HK2, HK3, KAKK1, KAKK2.</p> <hr/> <p>8. Egungo kultura anitzeko errealitatea osatu duten prozesu geografikoak, historikoak eta kulturalak ezagutzea eta ulertzea, aniztasunaren aberastasuna aintzatetsiz eta berdintasunaren, inklusioaren eta gutxiengoekiko errespetuaren aldeko mugimenduen ekarpena baloratzuz, diskriminazio mota</p>	<p>7.1 Antzinaroan, erdi aroan eta aro modernoan garatu ziren kulturen eta zibilizazioen elementuak gaur egun arte eraiki diren talde-identitateekin lotzea, horiek zeintzuk diren identifikatuz eta kultura unibertsalari egiten dizkioten ekarpenei buruz hausnartuz.</p> <p>7.2 Mundu klasikoak, Erdi Aroak eta Aro Modernoak Europari egindako ekarpenak identifikatzea eta azaltzea, ondare historikoa, instituzionala, artistikoa eta kulturala europako herritarren ondare komun gisa aintzat hartuz eta balioetsiz, eta gizatalde baten kide izatearen sentimendu oro -erlijiosoa, nazionala...-errespetatuz.</p> <p>7.3 Ondare artistiko, historiko eta kulturala babestu eta kontserbatzeko beharra argudiatzea, tokiko, autonomiako, nazioko, europako eta mundu osoko talde-identitatearen oinarri gisa onartuz.</p> <hr/> <p>8.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioak osatu zituzten elementu sozial, historiko, kultural, instituzional eta erlijiosoa deskribatzea, haien sorrera eta garapena espazioan eta denboran kokatuz, eta kultura unibertsalari egindako ekarpen garrantzitsuenak identifikatuz.</p> <p>8.2 Jarrera ez-diskriminatzaileak erakustea eta aniztasun soziala eta multikulturala aintzat hartzea, inklusioa, gutxiengo etniko-kulturalen onarpena eta kolaborazioa baloratzuz, gizarte-kohesioa bultzatzen duten balio gisa.</p>	<p>C.6- Natura-, historia-, arte- eta kultura-ondarearen zaintza eta babesa. Euskal Herrian eta Espainian natura- eta kultura-ondarea babesteko legeak.*</p> <p>C.7- Bizi-zikloak, aisialdiaren erabilera eta kontsumo-ohiturak: egungo eta iraganeko gizarteetako bizimoduetan dauden desberdintasunak eta aldaketak.</p>
--	--	---	--	--

		<p>oro saihesteko.</p> <p>HKK5, KE3, KPSII3, HK1, HK2, HK3, KAKK1.</p> <hr/> <p>9. Zibilizazioek Historian zehar egin dituzten ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta balioestea, Euskal Herriari eta Espainiari arreta berezia eskainiz, mendebaldeko kulturaren erroak eta eraldaketak ulertzeko eta egungo edozein kulturaren adierazpenak errespetatzeko.</p> <p>HKK2, HK1, HK2, HK3, HK4, EK1, KAKK1.</p>	<p>8.3 Gizonen eta emakumeen benetako berdintasunaren alde argudiatzea, hainbat esparrutan emakumezko pertsonaia garrantzitsuek egindako ekarpena nabarmenduz eta baloratuz, eta edozein egoeratan generoagatiko edozein jarrera eta portaera diskriminatzailearen aurka jardunez.</p> <hr/> <p>9.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioen ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta azaltzea, egungo kulturen erroak osatzen dituztenak adieraziz eta elkartasunaren, justiziaren, askatasunaren eta jasangarritasunaren gure kontzeptuarekin lotuz.</p> <p>9.2 Egungo euskal eta espainiar kulturen, eta historiaren prozesu handien arteko lotura identifikatzea eta testuinguruan kokatzea, historiaurretik aro modernora arte, elkarri egindako ekarpenak baloratuz.</p>	
ERROMAKO ZIBILIZAZIOA	GEOGRAFIA ETA HISTORIA	<p>1. Gaur egun garrantzitsuak diren arazo geografiko, historiko eta sozialen inguruan ikertzea, argudiatzea eta hainbat formatuetan produktu propioak egitea, tokikotik globalera, informazioa bilatuz, aukeratuz, tratatuz eta antolatuz, eta iturri historikoak eta geografikoak erabiliz, ezagutzak eskuratzeko</p>	<p>1.1 Egungo eta iraganeko prozesu eta gertaera historiko, geografiko eta sozial esanguratsuei buruzko informazioa modu gidatuan bilatzea, hautatzea, antolatzea eta komunikatzea, hainbat euskarritan aurkeztuz eta zereginaren helburuak kontuan hartuz.</p> <p>1.2. Aro Garaikideari lotutako gai geografiko eta historikoei buruz modu kritikoan argudiatzea, banaka zein taldean,</p>	<p>A.4- Gailuen, informatika-aplikazioen eta plataforma digitalen erabilera, Geografia eta Historia aztertzeke. Komunikazio-sareen erabilera segurua.</p> <p>A.5- Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta balorazio kritikoa eta hainbat formatutan produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa.</p>

		<p>eta pentsamendu kritikoa garatzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, KE1, KE2, STEM4, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK3, EK3, KAKK3.</p> <hr/> <p>3. Sistema demokratikoak eta horien oinarritzko legeak eraikitzaera —konstituzioak— iritsi arte Historian zehar izan diren antolaketa politiko motak azaltzea, komunitatean bizitzeak berezkoak ditugun betebeharrak eta eskubideak onartuz, herritarren parte-hartzea eta gizarte-kohesioa sustatzeko.</p> <p>HKK5, KE3, HK1, HK2, KAKK1.</p> <hr/> <p>4. Denboran zehar gizarte desberdinek izan dituzten erronka nagusiak ezagutzea, gertatutako aldaketen kausak eta ondorioak eta gaur egun konpondu behar dituzten arazoak identifikatuz, ikerketa-proiektuak garatuz eta informazio-iturri fidagarriak erabiliz, errealitatea ulertzeko eta egungo erronken aurrean proposamen alternatiboak aintzat hartzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, STEM3, STEM4, STEM5, KD2, KD3, KPSII3,</p>	<p>askotariko iturri fidagarriak kontrastatuz eta baloratuz, irakasgaiaren berezko terminoak eta kontzeptuak egokiro erabiliz.</p> <hr/> <p>3.1 Historiaurretik Aro Modernora arte bizikidetzaz eta elkarbizitzaz arautu dituzten mekanismoak identifikatzea, sortu diren antolaketa politikoko eredu nagusiak nabarmenduz, gaiaren ulermena islatuko duten produktuen bidez.</p> <p>3.2 Antzinako Historiako, Erdi Aroko eta Aro Modernoko sistema politiko aipagarrienak adieraztea eta azaltzea, ondorengo demokrazien aurrekarietat jotzen direnei arreta berezia eskainita, gure egungo gizarteko betebeharrak eta eskubideak bereiziz eta onartuz.</p> <hr/> <p>4.1 Historiaurretik Aro Modernora arteko aldaketa historiko garrantzitsuen prozesuak azaltzea, baita gizarte horiek izan zituzten erronka nagusiak ere, kausak eta ondorioak identifikatuz, hainbat lekutako gertaerak eta aldiak sekuentzia kronologikoen bidez erlazionatuz eta irakasgaiaren berezko termino eta kontzeptu teknikoak erabiliz.</p> <p>4.2 Geografia fisikoari, giza geografari eta Historiari buruzko informazioa, historiaurretik aro modernora arte, egoki helaraztea, ahozko nahiz idatzizko hainbat komunikazio moten bidez, eta adierazpen grafiko, kartografiko eta bisualen bidez.</p> <hr/>	<p>A.15- Aberastasunaren kontzentrazioa eta banaketa. Zergen funtzioa. Bizitzeko gutxienekoaren auzia.</p> <p>A.16- Emakumeen eta nesken papera egungo gizarteetan: hezkuntzarako eskubidea, lana eta boterea eskuratzeko aukerak eta haien kontrako diskriminazio-egoerak munduan zehar. Genero-rolak eta horien isla gizartearen eta kulturaren esparru guztietan. *</p> <p>B.3- Denbora-lerroen eraikuntza eta interpretazioa, linealtasun-, kronologia-, aldibereketasun- eta iraupen-ikuspuntuen bidez prozesu historikoak ulertzeko. *</p> <p>B.7- Merkataritzaren garapena Antzinaroan. Merkataritza-bide nagusiak. Konkistaren eta kolonizazioaren arteko aldeak.</p> <p>B.8- Gizarte-egituren eboluzioa Mesopotamian, Egipton, Grezian eta Erroman. Antzinaroko gizarteetako kide behartsuenak. Emakumeen eguneroko bizitza eta rol ezagunak. *</p> <p>B.9- Antolaketa politiko mota desberdinak Antzinako Munduan: oligarkia, erresuma, inperioa, errepublika eta demokrazia, Mesopotamiatik Erroma arte. *</p> <p>B.10- Sistema ekonomikoen eboluzioa: lurraldearen giza eraldaketan eta baliabideen eta lanaren banaketa desberdinetan eragina, Historiaurretik Aro Modernora arte. Ziklo demografikoak. *</p> <p>B.11- Erljioa Antzinaroko antolaketa politiko eta sozialean: politeismoa, monoteismoa eta erlijio</p>
--	--	---	--	---

		<p>KPSII5, HK3, HK4, EK1, KAKK1.</p> <hr/> <p>5. Joera demografikoak, eta bizi-zikloek eta bizimoduek historian zehar izan duten eboluzioa deskribatzea, egungo gizarteak osatu arte gertatu diren aldaketak eta jarraitutasunak kontuan hartuz, gizarte horiek bilakaera historikoaren ondorio direla ulertzeko, eta oinarriak izateko alternatiba osasungarriak, jasangarriak, aberasgarriak eta giza duintasunarekiko errespetuzkoak sustatzeko, baita gizartearekin eta ingurunearekin konpromisoa bultzatzeko ere.</p> <p>STEM5, KD4, KPSII2, KPSII5, HK1, HK2, HK3.</p> <hr/> <p>6. Historian zehar izandako sistema ekonomikoak eta hauek izan dituzten garapen-prozesuak azaltzea, aurrerapenaren ideiarene esanahia baloratuz, gizartean, ingurumenean eta lurraldean dituzten ondorioekin batera, egungo mundu ekonomikoa eta bere nagusitasun-, mendetasun- eta mendekotasun-harremanak ulertzeko, baita gizarte-eskubideen eta oinarritzko baliabideen eskuratze unibertsalaren munta ulertzeko</p>	<p>5.1 Portaera demografikoak, horien eboluzioa, izan dituzten aldaketak eta euren zikloak ezagutzea eta interpretatzea, munduan, Euskal Herrian eta Espainian gaur egun ditugun arazo eta erronka nagusiekin lotuz.</p> <p>5.2 Historiaurretik Aro Modernoa arte ezagutzen diren bizi-etapen eta bizimoduen ezaugarriak identifikatzea, gaur egungoekin konparatuz, bien arteko antzekotasunak eta ezberdintasunak bereiziz, horien ezagutzak eskaintzen duen aberastasuna baloratuz eta gure inguruan eta ingurune hartan osasungarria eta jasangarria denaren arteko distantzia hautemanez.</p> <hr/> <p>6.1 Historiaurretik Aro Modernora arte ezagutzen diren sistema ekonomikoak azaltzea, gizartean, lurraldean eta ingurumenean dituzten ondorio askotarikoekin batera, hazkunde-erritmoak eta -zikloak daudela ulertuz.</p> <p>6.2 Historiaurretik Aro Modernora bitarteko sistema ekonomikoek sortutako zenbait gatazka eta nagusitasun-, mendekotasun- eta dependentsia-harremanak identifikatzea, gizarte-eskubideen garrantziarekin eta gaur egun oinarritzko baliabideetarako eskubide unibertsalaren behararekin lotuz.</p> <hr/> <p>7.1 Antzinaroan, erdi aroan eta aro modernoan garatu ziren kulturen eta zibilizazioen elementuak gaur egun arte eraiki diren talde-identitateekin lotzea, horiek zeintzuk diren identifikatuz eta</p>	<p>nagusien sorrera. Boterearen legitimazioa Mesopotamiatik Erroma arte. *</p> <p>B.12- Giza komunitateen eboluzioa: bizi-ta nomada eta Harpetarretik polis eta hiriak arte. *</p> <p>B.13- Iberiar Penintsula eta Euskal Herria Antzinaroaren amaierara arte. Erromanizazioaren kasua Euskal Herrian. *</p> <p>B.14- Arte- eta kultura-adierazpenen esanahia eta funtzioa zibilizazio desberdinetan: Arte paleolitotik Arte erromatarra arte. Ondare material eta immaterialarenganako errespetua eta horien babesa eta kontserbazioa. *</p> <p>B.15- Mendebaldeko kulturaren erro klasikoak. pentsamenduaren bidez kultura-identitateak eraikitzeo hastapen ezagunak, Paleolitotik Erromanizazioa arte.</p> <p>C.1- Giza duintasuna eta eskubide unibertsalak. Haurren Eskubideei buruzko Konbentzioa.</p> <p>C.2- Genero berdintasuna. Adierazpen eta jokabide ez-sexistak eta hizkuntzaren erabilera ez-sexista.</p> <p>C.4- Bizikidetzta zibikoa eta kultura demokratikoa. Gizarte zibileraren kide izatea eta inplikatzeta. Komunitate-proiektuetan parte-hartzeta.</p> <p>C.6- Natura-, historia-, arte- eta kultura-ondarearen zaintza eta babesa. Euskal Herrian eta Espainian natura- eta kultura-ondarea babesteko legeak.*</p>
--	--	---	--	--

		<p>ere.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, HKK5, STEM5, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK2, HK3, HK4.</p> <hr/> <p>7. Talde-identitateen jatorri eta kausa historikoak, eta horiek munduaren konfigurazio eta herentzia sozial, politiko eta kulturalerako elementu gisa duten eginkizuna ezagutzea, euren eboluzioa kritikoki aztertuz, gaur egun duten esanahia ulertzeko, gizatalde baten kide izatearen sentimenduak errespetatzeko, eta sortu eta sortzen duten ondare-aberastasuna eta legatu historiko eta kulturala baloratzeko.</p> <p>KE3, KPSII1, HK1, HK2, HK3, KAKK1, KAKK2.</p> <hr/> <p>8. Egungo kultura anitzeko errealitatea osatu duten prozesu geografikoak, historikoak eta kulturalak ezagutzea eta ulertzea, aniztasunaren aberastasuna aintzatetsiz eta berdintasunaren, inklusioaren eta gutxiengoekiko errespetuaren aldeko mugimenduen ekarpena baloratuz, diskriminazio mota oro saihesteko.</p> <p>HKK5, KE3, KPSII3, HK1, HK2, HK3, KAKK1.</p> <hr/>	<p>kultura unibertsalari egiten dizkioten ekarpenei buruz hausnartuz.</p> <p>7.2 Mundu klasikoak, Erdi Aroak eta Aro Modernoak Europari egindako ekarpenak identifikatzea eta azaltzea, ondare historikoa, instituzionala, artistikoa eta kulturala europako herritarren ondare komun gisa aintzat hartuz eta balioetsiz, eta gizatalde baten kide izatearen sentimendu oro -erlijiosoa, nazionala...-errespetatuz.</p> <p>7.3 Ondare artistiko, historiko eta kulturala babestu eta kontserbatzeko beharra argudiatzea, tokiko, autonomiako, nazioko, europako eta mundu osoko talde-identitatearen oinarri gisa onartuz.</p> <hr/> <p>8.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioak osatu zituzten elementu sozial, historiko, kultural, instituzional eta erlijiosoa deskribatzea, haien sorrera eta garapena espazioan eta denboran kokatuz, eta kultura unibertsalari egindako ekarpen garrantzitsuenak identifikatuz.</p> <p>8.2 Jarrera ez-diskriminatzaileak erakustea eta aniztasun soziala eta multikulturala aintzat hartzea, inklusioa, gutxiengo etniko-kulturalen onarpena eta kolaborazioa baloratuz, gizarte-kohesioa bultzatzen duten balio gisa.</p> <p>8.3 Gizonen eta emakumeen benetako berdintasunaren alde argudiatzea, hainbat esparrutan emakumezko pertsonaia garrantzitsuek egindako ekarpena nabarmenduz eta baloratuz, eta edozein egoeratan generoagatiko edozein jarrera</p>	<p>C.7- Bizi-zikloak, aisialdiaren erabilera eta kontsumo-ohiturak: egungo eta iraganeko gizarteetako bizimoduetan dauden desberdintasunak eta aldaketak.</p>
--	--	--	--	--

		<p>9. Zibilizazioek Historian zehar egin dituzten ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta balioestea, Euskal Herriari eta Espainiari arreta berezia eskainiz, mendebaldeko kulturaren erroak eta eraldaketak ulertzeko eta egungo edozein kulturaren adierazpenak errespetatzeko.</p> <p>HKK2, HK1, HK2, HK3, HK4, EK1, KAKK1.</p>	<p>eta portaera diskriminatzailearen aurka jardunez.</p> <hr/> <p>9.1 Antzinaroko, Erdi Aroko eta Aro Modernoko zibilizazioen ekarpen kulturalak, artistikoak, zientifikoak eta pentsamenduzkoak ezagutzea eta azaltzea, egungo kulturen erroak osatzen dituztenak adieraziz eta elkartasunaren, justiziaren, askatasunaren eta jasangarritasunaren gure kontzeptuarekin lotuz.</p> <p>9.2 Egungo euskal eta espainiar kulturen, eta historiaren prozesu handien arteko lotura identifikatzea eta testuinguruan kokatzea, historiaurretik aro modernora arte, elkarri egindako ekarpenak baloratuz.</p>	
HIRUGARREN HIRUHILEKOA				
GEOGRAFIARI BURUZKO HITZAURREA	GEOGRAFIA ETA HISTORIA	<p>1. Gaur egun garrantzitsuak diren arazo geografiko, historiko eta sozialen inguruan ikertzea, argudiatzea eta hainbat formatuetan produktu propioak egitea, tokikotik globalera, informazioa bilatuz, aukeratuz, tratatuz eta antolatuz, eta iturri historikoak eta geografikoak erabiliz, ezagutzak eskuratzeko eta pentsamendu kritikoa garatzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, KE1, KE2, STEM4, KD1, KD2, KD3,</p>	<p>1.1 Egungo eta iraganeko prozesu eta gertaera historiko, geografiko eta sozial esanguratsuei buruzko informazioa modu gidatuan bilatzea, hautatzea, antolatzea eta komunikatzea, hainbat euskarritan aurkeztuz eta zereginaren helburuak kontuan hartuz.</p> <p>1.2. Aro Garaikideari lotutako gai geografiko eta historikoei buruz modu kritikoan argudiatzea, banaka zein taldean, askotariko iturri fidagarriak kontrastatuz eta baloratuz, irakasgaiaren berezko terminoak eta kontzeptuak egokiro erabiliz.</p>	<p>A.1- Geografia Fisikoaren eta Historiaren sistematikarako sarrera: prozedurak, terminoak eta kontzeptuak.</p> <p>A.4- Gailuen, informatika-aplikazioen eta plataforma digitalen erabilera, Geografia eta Historia aztertzeke. Komunikazio-sareen erabilera segurua.</p> <p>A.5- Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta balorazio kritikoa eta hainbat formatutan produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa.</p>

		KPSII4, KPSII5, HK1, HK3, EK3, KAKK3.		<p>C.5- Ingurumen-kontzientzia. Izaki bizidunen eta planetarenganako errespetua eta horien babesa eta zaintza.</p> <p>C.6- Natura-, historia-, arte- eta kultura-ondarearen zaintza eta babesa. Euskal Herrian eta Espainian natura- eta kultura-ondarea babesteko legeak.*</p>
LURRAREN ADIERAZPEN GRAFIKOA	GEOGRAFIA ETA HISTORIA	<p>1. Gaur egun garrantzitsuak diren arazo geografiko, historiko eta sozialen inguruan ikertzea, argudiatzea eta hainbat formatuetan produktu propioak egitea, tokikotik globalera, informazioa bilatuz, aukeratuz, tratatuz eta antolatuz, eta iturri historikoak eta geografikoak erabiliz, ezagutzak eskuratzeko eta pentsamendu kritikoa garatzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, KE1, KE2, STEM4, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK3, EK3, KAKK3.</p>	<p>1.1 Egungo eta iraganeko prozesu eta gertaera historiko, geografiko eta sozial esanguratsuei buruzko informazioa modu gidatuan bilatzea, hautatzea, antolatzea eta komunikatzea, hainbat euskarritan aurkeztuz eta zereginaren helburuak kontuan hartuz.</p> <p>1.2. Aro Garaikideari lotutako gai geografiko eta historikoei buruz modu kritikoa argudiatzea, banaka zein taldean, askotariko iturri fidagarriak kontrastatuz eta baloratuz, irakasgaiaren berezko terminoak eta kontzeptuak egokiro erabiliz.</p>	<p>A.2- Kokapen espaziala. Espazio geografikoaren irakurketa eta irudikapena: mapak, orientazioa eta eskalak. *</p> <p>A.4- Gailuen, informatika-aplikazioen eta plataforma digitalen erabilera, Geografia eta Historia aztertzeke.Komunikazio-sareen erabilera segurua.</p> <p>A.5- Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta balorazio kritikoa eta hainbat formatutan produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa.</p>
LURREKO ERLIEBEA	GEOGRAFIA ETA HISTORIA	<p>2. Paisaiaren elementuak eta horiek sistema konplexu natural eta antropikoetan —landakoak eta hirikoak— duten artikulazioa identifikatzea eta aztertzea, baita denboran izan duten eboluzioa ere, eraldaketen kausak interpretatuz eta ekosistemetan dagoen oreka-maila baloratuz, ekosistema horien kontserbazioa, hobekuntza eta erabilera jasangarria sustatzeko.</p>	<p>2.1 Lurreko zona klimatikoetako paisaia naturalak identifikatzea eta azaltzea, baita paisaia humanizatuak ere, bertako elementuen eta haien arteko erlazioen ikuspegi sistemiko eta integratzaile baten bidez.</p> <p>2.2 Historiaurretik aro modernora bitarteko baliabideen giza ustiapenaren ondorioz naturaguneen eraldaketa aztertzea, baita horrek populazioaren eboluzioarekin duen lotura ere, espazioen iraunkortasun- eta oreka-maila baloratuz, eta jasangarritasunaren aldeko ekintzen beharra aintzat hartuz. Historiaurretik Aro</p>	<p>A.3- Mapen, eskemen, irudien eta irudikapen grafikoaren azterketa eta iruzkina, toki-esparrutik esparru globalera. Geografia Informaziorako Teknologiak (GIT). *</p> <p>A.4- Gailuen, informatika-aplikazioen eta plataforma digitalen erabilera, Geografia eta Historia aztertzeke.Komunikazio-sareen erabilera segurua.</p> <p>A.5- Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta balorazio kritikoa eta hainbat formatutan</p>

		<p>KPSII2, HK1, HK2, HK3, HK4, EK1.</p>	<p>Modernora arte, baliabideak ustiatzearen ondorioz, gizakiok naturaguneak nola eraldatu ditugun aztertzea, baita horrek populazioaren eboluzioarekin duen lotura ere, espazioen iraunkortasun- eta oreka-maila baloratuz, eta jasangarritasunaren aldeko ekintzen beharra aintzat hartuz.</p>	<p>produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa.</p> <p>A.6- Lurrazala aldatzeko erak eta prozesuak: paisaia geografikoak. Erliebearen eraketa eta eraldaketa. Hidrosfera: zikloa, sailkapena eta giza jardueren gaineko eragina. Lurraren mugimenduak eta denborarekin eta klimarekin duten erlazioa. Datu meteorologikoak biltzeko eta grafikoak interpretatzeko metodoak. *</p> <p>A.8- Euskal Herriko ezaugarri naturalak (kokapen geografikoa, erliebe-formak, hidrografia, klima eta landaredia) penintsulako eta kontinenteko testuinguruan. *</p> <p>C.5- Ingurumen-kontzientzia. Izaki bizidunen eta planetarenganako errespetua eta horien babesa eta zaintza.</p> <p>C.6- Natura-, historia-, arte- eta kultura-ondarearen zaintza eta babesa. Euskal Herrian eta Espainian natura- eta kultura-ondarea babesteko legeak.*</p>
<p>URAK</p>	<p>GEOGRAFIA ETA HISTORIA</p>	<p>1. Gaur egun garrantzitsuak diren arazo geografiko, historiko eta sozialen inguruan ikertzea, argudiatzea eta hainbat formatuetan produktu propioak egitea, tokikotik globalera, informazioa bilatuz, aukeratuz, tratatuz eta antolatuz, eta iturri historikoak eta geografikoak erabiliz, ezagutzak eskuratzeko eta pentsamendu kritikoa garatzeko.</p>	<p>1.1 Egungo eta iraganeko prozesu eta gertaera historiko, geografiko eta sozial esanguratsuei buruzko informazioa modu gidatuan bilatzea, hautatzea, antolatzea eta komunikatzea, hainbat euskarritan aurkeztuz eta zereginaren helburuak kontuan hartuz.</p> <p>1.2. Aro Garaikideari lotutako gai geografiko eta historikoei buruz modu kritikoa argudiatzea, banaka zein taldean, askotariko iturri fidagarriak kontrastatuz eta baloratuz, irakasgaiaren berezko terminoak eta kontzeptuak egokiro erabiliz.</p>	<p>A.4- Gailuen, informatika-aplikazioen eta plataforma digitalen erabilera, Geografia eta Historia aztertzeko. Komunikazio-sareen erabilera segurua.</p> <p>A.5- Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta balorazio kritikoa eta hainbat formatutan produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa.</p> <p>A.6- Lurrazala aldatzeko erak eta prozesuak: paisaia geografikoak. Erliebearen eraketa eta</p>

		<p>HKK1, HKK2, HKK3, KE1, KE2, STEM4, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK3, EK3, KAKK3.</p> <p>2. Paisaiaren elementuak eta horiek sistema konplexu natural eta antropikoetan —landakoak eta hirikoak— duten artikulazioa identifikatzea eta aztertzea, baita denboran izan duten eboluzioa ere, eraldaketen kausak interpretatuz eta ekosistemetan dagoen oreka-maila baloratuz, ekosistema horien kontserbazioa, hobekuntza eta erabilera jasangarria sustatzeko.</p> <p>KPSII2, HK1, HK2, HK3, HK4, EK1.</p>	<p>2.1 Lurreko zona klimatikoetako paisaia naturalak identifikatzea eta azaltzea, baita paisaia humanizatuak ere, bertako elementuen eta haien arteko erlazioen ikuspegi sistemiko eta integratzaile baten bidez.</p> <p>2.2 Historiaurretik aro modernora bitarteko baliabideen giza ustiapenaren ondorioz naturaguneen eraldaketa aztertzea, baita horrek populazioaren eboluzioarekin duen lotura ere, espazioen iraunkortasun- eta oreka-maila baloratuz, eta jasangarritasunaren aldeko ekintzen beharra aintzat hartuz. Historiaurretik Aro Modernora arte, baliabideak ustiatzearen ondorioz, gizakiok naturaguneak nola eraldatu ditugun aztertzea, baita horrek populazioaren eboluzioarekin duen lotura ere, espazioen iraunkortasun- eta oreka-maila baloratuz, eta jasangarritasunaren aldeko ekintzen beharra aintzat hartuz.</p>	<p>eraldaketa. Hidrosfera: zikloa, sailkapena eta giza jardueren gaineko eragina. Lurraren mugimenduak eta denborarekin eta klimarekin duten erlazioa. Datu meteorologikoak biltzeko eta grafikoak interpretatzeko metodoak. *</p> <p>A.8- Euskal Herriko ezaugarri naturalak (kokapen geografikoa, erliebe-formak, hidrografia, klima eta landaredia) penintsulako eta kontinenteko testuinguruan. *</p> <p>A.17- Nazio Batuen Erakundea eta Garapen Jasangarrirako Helburuak, egungo munduaren dilemak eta kontraesanak; eta maila pertsonalean, toki-, estatu- eta mundu-mailan horiei aurre egiteko aukerak. Pentsamendu kritikoa iritzi propioak garapetzeko abiapuntu gisa.</p> <p>C.3- Toki-ingurunean eta ingurune globalean gaur egun dauden erronken eta arazoaren aurrean interesa.</p> <p>C.5- Ingurumen-kontzientzia. Izaki bizidunen eta planetarenganako errespetua eta horien babesa eta zaintza.</p> <p>C.6- Natura-, historia-, arte- eta kultura-ondarearen zaintza eta babesa. Euskal Herrian eta Espainian natura- eta kultura-ondarea babesteko legeak.*</p>
<p>KLIMAK ETA PAISAIK</p>	<p>GEOGRAFIA ETA HISTORIA</p>	<p>1. Gaur egun garrantzitsuak diren arazo geografiko, historiko eta sozialen inguruan ikertzea, argudiatzea eta hainbat formatuetan produktu propioak egitea, tokikotik globalera, informazioa bilatuz, aukeratuz,</p>	<p>1.1 Egungo eta iraganeko prozesu eta gertaera historiko, geografiko eta sozial esanguratsuei buruzko informazioa modu gidatuan bilatzea, hautatzea, antolatzea eta komunikatzea, hainbat euskarritan</p>	<p>A.4- Gailuen, informatika-aplikazioen eta plataforma digitalen erabilera, Geografia eta Historia aztertzeko. Komunikazio-sareen erabilera segurua.</p>

		<p>tratatuz eta antolatuz, eta iturri historikoak eta geografikoak erabiliz, ezagutzak eskuratzeko eta pentsamendu kritikoa garatzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, HKK3, KE1, KE2, STEM4, KD1, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK1, HK3, EK3, KAKK3.</p> <hr/> <p>2. Paisaiaren elementuak eta horiek sistema konplexu natural eta antropikoetan —landakoak eta hirikoak— duten artikulazioa identifikatzea eta aztertzea, baita denboran izan duten eboluzioa ere, eraldaketen kausak interpretatuz eta ekosistemetan dagoen oreka-maila baloratuz, ekosistema horien kontserbazioa, hobekuntza eta erabilera jasagarria sustatzeko.</p> <p>KPSII2, HK1, HK2, HK3, HK4, EK1.</p> <hr/> <p>4. Denboran zehar gizarte desberdinek izan dituzten erroka nagusiak ezagutzea, gertatutako aldaketen kausak eta ondorioak eta gaur egun konpondu behar dituzten arazoak identifikatuz, ikerketa-proiektuak garatuz eta informazio-iturri fidagarriak erabiliz, errealitatea ulertzeko eta egungo erroken aurrean</p>	<p>aurkeztuz eta zereginaren helburuak kontuan hartuz.</p> <p>1.2. Aro Garaikideari lotutako gai geografiko eta historikoei buruz modu kritikoa argudiatzea, banaka zein taldean, askotariko iturri fidagarriak kontrastatuz eta baloratuz, irakasgaiaren berezko terminoak eta kontzeptuak egokiro erabiliz.</p> <hr/> <p>2.1 Lurreko zona klimatikoetako paisaia naturalak identifikatzea eta azaltzea, baita paisaia humanizatuak ere, bertako elementuen eta haien arteko erlazioen ikuspegi sistemiko eta integratzaile baten bidez.</p> <p>2.2 Historiaurretik aro modernora bitarteko baliabideen giza ustiapenaren ondorioz naturaguneen eraldaketa aztertzea, baita horrek populazioaren eboluzioarekin duen lotura ere, espazioen iraunkortasun- eta oreka-maila baloratuz, eta jasangarritasunaren aldeko ekintzen beharra aintzat hartuz. Historiaurretik Aro Modernora arte, baliabideak ustiatzearen ondorioz, gizakiok naturaguneak nola eraldatu ditugun aztertzea, baita horrek populazioaren eboluzioarekin duen lotura ere, espazioen iraunkortasun- eta oreka-maila baloratuz, eta jasangarritasunaren aldeko ekintzen beharra aintzat hartuz.</p> <hr/> <p>4.1 Historiaurretik Aro Modernora arteko aldaketa historiko garrantzitsuen prozesuak azaltzea, baita gizarte horiek izan zituzten erroka nagusiak ere, kausak eta ondorioak identifikatuz, hainbat lekutako</p>	<p>A.5- Informazioaren bilaketa esparru digital eta analogikoetan, informazio horren irakurketa eta balorazio kritikoa eta hainbat formatutan produktu anitzen sorrera, ezagutza lantzeko bide gisa.</p> <p>A.6- Lurrazala aldatzeko erak eta prozesuak: paisaia geografikoak. Erliebearen eraketa eta eraldaketa. Hidrosfera: zikloa, sailkapena eta giza jardueren gaineko eragina. Lurraren mugimenduak eta denborarekin eta klimarekin duten erlazioa. Datu meteorologikoak biltzeko eta grafikoak interpretatzeko metodoak. *</p> <p>A.7- Tokiko, eskualdeko eta munduko paisaia naturalak: paisaia-motak eta ezaugarriak. *</p> <p>A.8- Euskal Herriko ezaugarri naturalak (kokapen geografikoa, erliebe-formak, hidrografia, klima eta landaredia) penintsulako eta kontinenteko testuinguruan. *</p> <p>A.9- Arrisku eta hondamendi klimatikoak: klima-aldaketak gaur egun, iraganean eta etorkizunean. Giza jardueren eragina. Hondamendi naturalen eta klima-aldaketaren ondorioen aurrean prebentzioa.</p> <p>A.10- Natura-ondarearen oparotasuna eta balioa. Giza eragina ekosistemen aldaketan, iraganean eta gaur egun. Tokiko ingurunearen eta ingurune globalaren kontserbazioa eta hobekuntza.</p> <p>A.17- Nazio Batuen Erakundea eta Garapen Jasangarriko Helburuak, egungo munduaren dilemak eta kontraesanak; eta maila pertsonalean, toki-, estatu- eta mundu-mailan horiei aurre egiteko aukerak. Pentsamendu</p>
--	--	--	---	---

		<p>proposamen alternatiboak aintzat hartzeko.</p> <p>HKK1, HKK2, STEM3, STEM4, STEM5, KD2, KD3, KPSII3, KPSII5, HK3, HK4, EK1, KAKK1.</p> <hr/> <p>5. Joera demografikoak, eta bizi-zikloek eta bizimoduek historian zehar izan duten eboluzioa deskribatzea, egungo gizarteak osatu arte gertatu diren aldaketak eta jarraitutasunak kontuan hartuz, gizarte horiek bilakaera historikoaren ondorio direla ulertzeko, eta oinarriak izateko alternatiba osasungarriak, jasangarriak, aberasgarriak eta giza duintasunarekiko errespetuzkoak sustatzeko, baita gizartearekin eta ingurunearekin konpromisoa bultzatzeko ere.</p> <p>STEM5, KD4, KPSII2, KPSII5, HK1, HK2, HK3.</p>	<p>gertaerak eta aldiak sekuentzia kronologikoen bidez erlazionatuz eta irakasgaiaren berezko termino eta kontzeptu teknikoak erabiliz.</p> <p>4.2 Geografia fisikoari, giza geografiari eta Historiari buruzko informazioa, historiaurretik aro modernora arte, egoki helaraztea, ahozko nahiz idatzizko hainbat komunikazio moten bidez, eta adierazpen grafiko, kartografiko eta bisualen bidez.</p> <hr/> <p>5.1 Portaera demografikoak, horien eboluzioa, izan dituzten aldaketak eta euren zikloak ezagutzea eta interpretatzea, munduan, Euskal Herrian eta Espainian gaur egun ditugun arazo eta erronka nagusiekin lotuz.</p> <p>5.2 Historiaurretik Aro Modernoa arte ezagutzen diren bizi-etapen eta bizimoduen ezaugarriak identifikatzea, gaur egungoekin konparatuz, bien arteko antzekotasunak eta ezberdintasunak bereiziz, horien ezagutzak eskaintzen duen aberastasuna baloratuz eta gure inguruan eta ingurune hartan osasungarria eta jasangarria denaren arteko distantzia hautemanez.</p>	<p>kritikoa iritzi propioak garapetzeko abiapuntu gisa.</p> <p>C.3- Toki-ingurunean eta ingurune globalean gaur egun dauden erronken eta arazoaren aurrean interesa.</p> <p>C.5- Ingurumen-kontzientzia. Izaki bizidunen eta planetarenganako errespetua eta horien babesa eta zaintza.</p> <p>C.6- Natura-, historia-, arte- eta kultura-ondarearen zaintza eta babesa. Euskal Herrian eta Espainian natura- eta kultura-ondarearen babesteko legeak.*</p>
--	--	---	---	--

Erabaki metodologikoak

Estrategiak eta metodoak, hizkuntzen tratamendua, IDU, ikasleen eta irakasleen antolamendua, espazioen eta baliabideen erabilera, etab.

Gaiari sarrera egiteko, ikasleak motibatzeko eta euren maila jakiteko ataletako lehenengo orrialdetako irudiak, testuak eta galderak landuko dira.

Gaiaren garapena: edukiak hobeto ulertu ahal izateko ahozko azalpenak erabiliko dira, mapek, grafikoek, taulek, testuek, fitxek, bideoek, eskemek eta laburpenek lagunduta eta Kontzeptuekin, garaiekin eta gertaerekin konparatuz. Hiztegi espezifikoak ere landuko da.

Ikasketa prozesu aktiboa bultzatzeko eta ikaslea ikas- prozesuaren protagonista bihurtzeko gaiari buruzko eskemen garapena eta ariketak, bai gelan bai etxean egiteko egongo dira. Lan batzuk informatikarekin zerikusia duena erabiliz. Hauen zuzenketa denon artean egingo dugu gelan. Era berean, bakarka zein taldeka garatzeko lanak egingo dituzte. Hauek irakasleak zuzenduko ditu.

Zeharkako edukien trataera gai guztietan landuko dira: sexu-berdintasunerako hezkuntza, giza eskubide eta bake-hezkuntza, osasunerako hezkuntza, ingurumen-hezkuntza, kontsumo-hezkuntza, garapenerako- hezkuntza, komunikabide-hezkuntza.

Ikaslearen auto-estima eta parte-hartzea bultzatuko dira, bere lorpenak azpimarratuz. Une guztietan, tolerantzia eta errespetua ere bai.

Aniztasunaren arreta:

Geografia eta Historia ikasketa egoeren diseinuak ikasleei uzten die egoera komunikatibo errealei erantzuten, eremu pertsonal, sozial eta hezkuntzakoetan. Oinarrizko jakintzak era egokitan landuta izateko, helburua ikasketa desberdinen integrazioa da, betiere ikuspuntu global batetik eta egokituta ikasketa erritmo desberdinei.

Ikas-egoerak garatzeko erabiliko diren multzokatze ezberdinek, onuragarriak dira aniztasunaren arreta bultzatzen dutelako, izan ere, bikotekako eta talde heterogeneoetan egiteko lanketak laguntza gehien behar duten ikasleen eta laguntzeko aukera gehien dutenen arteko kooperazioa eta elkarrekintza ahalbidetzen dute.

Materialak digitalizatuta egongo direnez (liburu digitala eta Classroom), nahi bestetan eskuratzeko aukera dute, eta horrek, ikaskuntza-erritmo ezberdinetara egokitzea ahalbidetuko du.

Ildo horretatik, metodologia aktibo eta inklusiboen alde egiten da, Ikaskuntzaren Diseinu Unibertsalarekin bat etorriko direnak, motibazioa jakintza eta jardueretarako irisgarritasuna ahalbidetzeko ekintza, adierazpen eta baliabide mota ugariarekin sustatuz, premietara egokituz, eta balizko ikaskuntza-hesiek hauteman eta gainditzea ahalbidetuz, komunikazio-sistema alternatibo eta handigarriak erabilia.

Jarduera osagarriak:

Landuko diren ikas-egoerak ikaslearengana hurbiltzeko, bisitaldiak edo irteerak egingo dira. Bisitaldiak: Ekainberri bisitaldia eta El Pobal burdinolara eta Muñatones jauregia bisitatzera joango gara.

Erabiliko diren baliabideak:

Arbela, horma-mapak, atlasak, hiztegi entziklopediakoak, entziklopediak, egunkariak, argitalpen kronologikoak, aldizkako informazioak, urtekariak, mapa kontzeptualak, eskemak, grafikoak, taulak, laburpenak, testuak, bideoa, DVD-a, ordenagailua, internet, ikaslearen koaderno eta agenda.

Erabiliko den liburua: Geografia eta Historia, Santillana Zubia.

Ebaluazioari, haren ondorioei eta kalifikazio-irizpideei buruzko erabakiak

Ebaluazioa	Ebaluazioaren ondorioak:	Kalifikazio-irizpideak
<ul style="list-style-type: none"> • Helburua (formatiboa, akreditatzailea) • Finkatutako denborak (hasieran, prozesuan zehar, amaieran) • Ebaluatze teknikak, tresnak eta erramintak • Eragileak (autoebaluatzea, elkarri ebaluatzea eta heteroebaluatzea) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalifikazioa • Programazio didaktikoaren berrikuspena eta doitzea • Errefortzu-neurriak hartzea, egokitzeko neurriak hartzea, curriculum zabaltzeko eta aberasteko proposamenak • Berriazko programatan parte hartzea. • Etab. 	<p>Ikastetxearen autonomiaren baitan, curriculumaren hainbat erabaki curricular hartuko dira, hala nola:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Ikas-maila bakoitzerako lorpen-mailak erabakitzea o Ebaluazio irizpideen jardun maila adostea. o Gaitasunen garapen-maila adostea o Berriazko gaitasunen ponderazioa, ebaluazio-irizpideak... definitzea) o etab.

<ul style="list-style-type: none"> - Ebaluazio bakoitzean, gutxienez idatzizko azterketa bi egingo dira. Koaderno ondo, ordenaz, argitasunez eta garbitasunez eskatuko da. Etxerako lanak, ikasgelako lanak eta lan osagarriak eginda izatea kontuan hartuko da . - Jarrerari dagokionez: materiala ekartzea, klase jarduerak era egokian jarraitzea, klasean parte hartzea, gaiarekiko interesa erakustea, taldearekiko arauak errespetatzea, galdetzen denari erantzutea ere kontuan hartuko da. Zeharkako konpetentzien lorpen mailaren bidez neurtuko da. - Azterketa idatzian honako galdera hauek sartu daitezke: <ul style="list-style-type: none"> - Garatzeko galderak - Galdera laburrak - Aukera anitzeko galderak - Egia ala gezur galderak - Hutsuneak betetzeko galderak - Lotzekoak: ideiak, kontzeptuak - Mapak - Testu historikoei buruzko galderak - Gertaerak, pertsonaiak, ordena kronologikoan kokatzea - Grafikoak - Hiztegia 	<ul style="list-style-type: none"> - Ebaluazioa behin bukatuta, irakasgaia gainditu gabe duten ikasleek berreskurapena egin behar izango dute: <ul style="list-style-type: none"> - Ebaluazio bakoitzaren ostean, ikasleari irakasgaia berreskuratzeko aukera emango zaio, irakasleak egokien ikusten duen frogaren bidez. - Beharrezkoa den kasuetan, gainditzeko behar besteko errefortzu ariketak egingo dituzte. - Berreskuratze frogaren gehieneko nota 5ekoa izango da (10 punturen gainean), baina, ebaluazioan zehar gaindituta dituen atalen emaitzak gordeko zaizkio bere ebaluazioko nota berriz kalkulatzeko. - Ohiko ebaluazioa: <ul style="list-style-type: none"> - Gainditutako hiru ebaluazioen arteko batz bestekoa egingo da, eta bertan, ikasleak ebaluazio bakoitzean izandako nota erreala (dagozkion dezimalekin) erabiliko da kalkulua egiteko. - Ebaluazio baten bat gainditu gabe duten ikasleak ohiko frogak egin edo irakasleak egokien ikusten duen ariketaren bidez gainditu gabe dagoen atal hori 	<ul style="list-style-type: none"> - Azterketa idatziak: 7 puntu. - Arazo-egoera puntu 1. <ul style="list-style-type: none"> *(Ebaluazioaren batean egiteko denborarik ez badago egin beharreko lan bati emango zaio bere balioa). - Koaderno eta eguneroko lana: puntu 1. - Ikasgelako jarrera: puntu 1. * Oharrak: <ul style="list-style-type: none"> - Azterketetan egindako ortografia akatsak kontuan hartuko dira. Akats bakoitzaren zuzenketa 5 bider kopiatu behar izango dute koadernoan. - Koaderno eta lanak esandako datan entregatu ezean, irakasleak justifikazio barik ez ditu hartuko eta horien balioa ebaluazioaren notari kenduko dio. - Nota kalkulatzeko atal bakoitzeko emaitzak batu egingo dira dezimalak kontuan hartuz. - Batuketa ez bada 5era heltzen, irakasgaia ez da gainditua egongo eta berreskuratu behar izango du. - Batuketak 5etik gorako emaitza badu (gainditua), 0,7 edo hortik gorako dezimalak dituzten notak borobilduko dira hurrengo zenbakira.
--	---	---

	<p>berreskuratu eta kurtsoko batez bestekoa kalkulatu da.</p> <ul style="list-style-type: none">- Ohiko deialdiaren kasuan borobilduko da 0,5 edo hortik goragoko nota batekin, baldin eta ikasgaia gaitua baldin badago.- Irakasgaiaren nota ezartzeko irakasleak ikaslearen bilakaera eta lan ahalegina kontuan hartuko du eta horren arabera ikaslearen nota gorantz borobildu dezake nahiz eta 0,5era ez ailegatu.	
--	---	--